

„A basszista bájos kiváltságos tagja a zenekarnak”

Jorma Katrama a magyar nagybőgős növendékekről és a francia-német stílusvitáról

A Zeneakadémia vendége volt négy napig Jorma Katrama, a világhírű finn nagybőgős. A neves művész február 6–9. között sikeres mesterkurzust tartott az akadémia növendékeinek, amelyet Puskásné Ispán Franciska, a főiskola tanulmányi osztályának vezetője és Ruzsonyi Béla nagybőgő művész szervezett a Zeneakadémia támogatásával. A finn bőgős látogatása végén nagyszerű koncertet adott a Régi Zeneakadémián, ahol a teltházassal rendezvény közönsége előtt Bach-, Bruch-, Sibelius-, Sallinen-, Granados-, Albeniz-, Cassado-, és Bottesini-műveket mutatott be. A kurzuson és a koncerten Gráf Gábor zongoraművész kísérte a finn nagybőgőst. A sikeres koncertről — amelyen több ráadást adtak — rádiófelvétel is készült.

Jorma Katrama zenészcsaládból származik, édesapja 1937-től 1975-ig a Helsinki Filharmonikus Zenekar kürtös szekciójában játszott. Fiúgyermek hegedűn tanult a *Sibelius Akadémián*, aztán később áttért a nagybőgőre. A történet nem mindennapi: volt egy dzsessz-zenekar az iskolában, amelynek basszistára volt szüksége. Jormának azt mondták, mivel ő már hegedült, legyen ő a nagybőgős. Jorma nemsokára kölcsönzött egy hangszert, s elkezdett gyakorolni, francia stílusban fogva a vonót. Később tanára, Oiva Nummelin — aki német stílusban játszik — sem kötelezte arra, hogy fogást változtasson. Jorma Katrama 1964-től 1967-ig Gaston Logerot professzornál tanult Párizsban, s az első, bemutatkozó koncertje 1968-ban volt. Ettől kezdve számos hangverseny adott Európában és Amerikában

koncerttermeiben, szólóhangversenye volt Skandináviában, Franciaországban, Németországban, Olaszországban, Angliában, az Egyesült Államokban és Oroszországban. Katrama 1959 óta tagja a *Helsinki Philharmonic Orchestra*-nak, 1967-től pedig vezető basszistája a

zenekarnak, a Sibelius Akadémia professzora, a *Finn Nagybőgős Társaság* alapítója, gyakran tagja a nemzetközi versenyek zsűrijének. Eddig három nagyszerű szólólemez jelent meg, „*Contrabasso con amore*”, „*Contrabasso con bravura*”, „*Contrabasso con sentimento*”

címmel. Jorma Katrama — aki egyébként kitűnően beszél franciául, angolul és németül — volt egyébként az első nyugati basszista, aki először utazott Moszkvába tanítani, s később Berlinbe is meghívták. Idén nyáron a finn művész zsűritagként vesz részt a Moszkvában megrendezendő I. nemzetközi Kussewitzky nagybőgős versenyen.

Talán nem meglepő, ha egy zenész hobbija is a zenével kapcsolatos: *Jorma Katrama Finnország leghíresebb skót duda-játékosa*, filmekben is szerepelt. Másik hobbija: szabadidejében működő tengeri hajómodelleket épít.

* * *

A négynapos kurzus közben rövid beszélgetést készítettünk a finn nagybőgőművésszel, amelyben többek között a komolyzene népszerűségéről, s a magyar bőgősnövendékek tehetségéről kérdeztük.

□ **Ön szerint válságban van-e a komolyzene? Csökkent-e a hallgatóság?**

— Én nem beszélnék válságról — kezdte válaszát a finn nagybőgő művész —; szerintem a programban szereplő daraboktól függ, hogy mekkora lesz a nézőközönség. Érdekes módon a klasszikusok estjein — *Beethoven, Csajkovszkij* — nálunk mindig telt ház van.

□ **Miért kedvelik az emberek jobban a klasszikusokat, mint a modern darabokat?**

— Azt hiszem, egyszerűen a dallam, a dallamosság miatt. A modern zenei koncerteken, ahol *innen is, onnan is jön egy kis zaj*, a mű nem érinti meg az emberek szívét.

□ **A nagybőgő nem igazán szólóhangszer, vagy mégis? Miért választotta ezt a hangszert?**

— Amikor kicsi voltam, sokat hallgattam rádiót, s már akkor megszerettem a mély hangszínt: ez sokkal jobban vonzott, mint a magas hangok. Egyébként a nagybőgő szerintem ugyanolyan hangszer, mint a többi, ugyanazt el lehet játszani, mint a többi vonós hangszeren, ugyanakkor *rengeteg dolgot csak a nagybőgőn lehet megszólaltatni*. Sokan azt gondolják, hogy a nagy-

bőgő férfias hangszer, s csak „keményen” lehet játszani rajta. Szerintem ez nem igaz, *ennek a hangszernek is meg lehet találni a hajlékonyságát*.

□ **A szakmai berkekben állandó vita folyik arról, hogy a francia, vagy a német stílus a jobbik. Ön hogyan vélekedik erről?**

— Valóban sokat vitatkoznak arról, hogy ülve játszunk, vagy állva, hogyan tartjuk a vonót. Ez nevetséges, hiszen az eredmény a fontos. Én ülve játszom, és francia stílusban fogom a vonót.

□ **Mi a véleménye a magyar növendékekről?**

— A négy nap során naponta mintegy 25–30 tanítványom volt, persze voltak köztük visszatérők. Összességében azt kell mondanom, *muzikalitásuk, s a technikai felkészültségük egyaránt elismerést érdemel*. Egyébként sok helyen tartottam már kurzust a világban, de ilyen jól még sehol nem éreztem magam. Ezt részben a tehetséges fiataloknak, részben a jó szervezésnek és a kedves fogadtatásnak is köszönhetem.

□ **Három nagylemeze jelent meg eddig. Ennyire bővelkedik a zeneirodalom nagybőgős művekben?**

— Kevés a bőgősdarab, éppen ezért „llopolom” a többi hangszertől a kottát, átírom a hegedűre, csellóra szánt darabokat, de például énekesektől is „lopok”. *Miért csak az ő joguk, hogy megszólaltassák a művet, ha én is szeretem a darabot?*

□ **Hány év kell ahhoz, hogy valaki igazi nagybőgős legyen?**

— Ezt nem lehet megmondani. Mostanában a gyerekek *pici nagybőgőn* kezdenek játszani. Én nem hiszek ebben a tanítási módszerben, de 15 év múlva meglátjuk az eredményét.

* * *

A kurzus után *Ruzsonyi Béla nagybőgő művészt, a Zeneakadémia tanárát, a tanfolyam szervezőjét* kérdeztük a négynapos oktatás sikeréről, aki egyébként

jó pár évvel ezelőtt éppen *Montrealban játszott együtt a finn művésszel a világzenekar koncertjén*.

— Az érdeklődés sokkal nagyobb volt, mint ahogy azt vártam — fogalmazott Ruzsonyi Béla —; s ennek rendkívül örülök. A negyedik napon Debrecenből és Szegedről érkeztek hallgatók, s többen voltak, akik mind a négy napon résztvettek a kurzuson. Egyébként a növendékeim, és *Kubina Péter nagybőgő művész tanár kollégám hallgatói* is résztvettek a finn művész oktatásán. A növendékek rengeteg apró szakmai fogást tanulhattak meg, leshettek el a művésztől.

* * *

A kurzus sikerét jelzi, hogy a négy nap elteltével több hallgató arról érdeklődött, mikor jön legközelebb Magyarországra a finn nagybőgős. Jorma Katrama pedig hazatérve köszönő levelet írt a Zeneakadémiának, a szervezőknek, s e levélben gratulációját fejezte ki a nagybőgős tanárok felé, tanításukat dicsérve.

A nagybőgős tanszak a következő tanévben is szeretne meghívni egy neves művészt a Zeneakadémiára, terveik szerint az amerikai Gary Karr nagybőgő művész a jelölt. Ha ő nem vállalja, akkor egy bécsi, vagy németországi professzort kérnek majd fel egy kurzus megtartására.

(őszy-tóth)

— Te jó ég, tanárnő!... Ennyire rosszul áll az iskola költségvetése?!... (Fertő János rajza)